

Reguleringsmyndigheten for energi

Kjetil Lund og Tore Langset
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Lisbeth Iversen Flateland

+4747400050
lisbeth.flateland@statnett.no
Vår ref: 2026/936-2
Deres ref: 202611332-1

Svarbrev - Tilknytningsplikt nord for Svartisen

Vi viser til brev fra RME 13. mai om reservasjoner, oppfyllelse av tilknytningsplikten og den planlagte konseptvalg-utredningen (KVU) for Område Nord og området nord for Svartisen¹.

Hovedpunktene i vår redegjørelse er:

- Statnett setter nye reservasjoner nord for Svartisen midlertidig på hold, men kundeprosjekter som allerede har fått reservasjon i dagens eller planlagt nett beholder denne. Statnett vil gjøre nye vurderinger av sikker forsyning av nytt forbruk årlig.²
- Beslutningen om å sette ytterligere reservasjoner av kapasitet på hold er basert på en samlet risikovurdering av forsyningsevnen i området nord for Svartisen.
- Statnett mener vi følger tilknytningsplikten. Vi vil utrede tiltak for modne kundeprosjekter i kapasitetskø i KVU *Økt forsyningsevne Nord*.
- Vi vurderer at særlig ny produksjon internt i området er viktig for framtidig forsyningssikkerhet og økt tilknytningskapasitet.

Vi stiller gjerne i møte med RME for å utdype vurderingene og gå mer i dybden på analyseresultatene.

Med vennlig hilsen

Gunnar Løvås

Konserndirektør Kraftsystem og kunder

¹ Område Nord dekker Finnmark, Troms, Nordre Nordland fra Ofoten og nordover. Salten-området nord for Svartisen er også inkludert i kapasitetsbegrensningen. Mer detaljert studie av dette området vil bli gjennomført i planlagt KVU.

² [Setter reservasjon av nettkapasitet for fremtidig industriforbruk nord for Svartisen på hold | Statnett](#)

Utfyllende svar på brev om tilknytningsplikt nord for Svartisen

I brevet fra RME 13. mai er det spørsmål om reservasjoner, oppfyllelse av tilknytningsplikten og den planlagte KVUen. Konkret ber RME Statnett redegjøre for:

- Vil alle kunder med reservert kapasitet fortsatt få tilknytning i tråd med gjeldende tidsplan for tilknytning?
- Hvordan vil Statnett i så fall ivareta hensynet til sikker drift av nettet samtidig som kunder med reservert kapasitet blir tilknyttet?
- Hvordan vil Statnett oppfylle tilknytningsplikten for store industrikunder i dette området?
- Hva er premissene for den varslede KVUen, herunder om den tar utgangspunkt i behovene til alle prosjektene i tilknytningskøen og om den også omfatter forventede fremtidige forespørsler?
- Hva er det tekniske og økonomiske grunnlaget for vurderingen om at økt kraftproduksjon i landsdelen er nødvendig, og at nettutbygging alene ikke er tilstrekkelig for å tilknytte alle kundene i tilknytningskøen?

Statnett er operatør av transmisjonsnettet og systemansvarlig i det norske kraftsystemet. Foretaket har ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av transmisjonsnettet. Se Statnetts brev til NVE 15. juni 2026 for en mer utfyllende redegjørelse om bakgrunnen for beslutning i saken, Statnetts rolle og ansvar. I tillegg til informasjon om energi- og effektbalansen i Nord-Norge, og spesielt nord for Svartisen, Troms og Finnmark.

Vi setter reservasjoner på hold for å ha sikker drift, men ingen kunder mister reservasjonen

Statnett har reservert kapasitet til ca. 1150 MW nytt forbruk. Alle kunder vil beholde reservasjonen, i dagens og planlagt nett, i henhold til gjeldende tidsplan. Vi erfarer at en del kunder bruker lang tid på å ta i bruk reservert kapasitet, og at noen faller fra. Vi vurderer at en del prosjekter som har reservert kapasitet har lavere sannsynlighet for realisering. Dette gjelder særlig prosjekter relatert til hydrogen og ammoniakk.

Omfanget av reservasjoner er i tråd med hvordan Statnett har jobbet med å utnytte dagens nett bedre. Dette redegjorde vi blant annet for i brev til RME i 2024.³

Vi forventer at det vil bli nødvendig med utstrakt bruk av vilkårsavtaler og systemansvarliges virkemidler for å ivareta forsyningssikkerheten i området. Systemansvarlig samordner planlagte driftsstanser slik at disse gjennomføres på årstider hvor systemet har lavere behov for importkapasitet og lokal produksjon. Statnett kan fatte systemkritiske vedtak om at all regulerbar produksjon gjøres tilgjengelig, og vil benytte spesialregulering for å overholde fastsatte overføringsgrenser. Systemansvarlig vil ved behov fastsette koblingsbilder som maksimerer importkapasiteten fra tilgrensende områder. Ved driftsforstyrrelser kan system- og tilknytningsvern automatisk koble ut en forhåndsbestemt mengde forbruk for å muliggjøre at øvrig forbruk forsynes uten avbrudd. Eksisterende systemvern vedlikeholdes og vurderes utvidet, og det pågår prosesser med å etablere system- og tilknytningsvern for kunder som har fått reservasjon. Etter en driftsforstyrrelse vil Statnett benytte gjeldende gjenopprettingsplaner. Ved effektknapphet eller driftsforstyrrelser kan systemansvarlig iverksette plan for tvangsmessig utkobling av forbruk.

³ [Brev til RME fra Statnett "Orientering om kapasitet i transmisjonsnettet datert 03.01.2024](#) med vedlegg Orientering om nettkapasitet til RME.

Hvis alle kundene som har fått reservert kapasitet realiseres vil det kunne bli nødvendig å etablere og iverksette ytterligere risikoreduserende tiltak. Vi vil i KVUen vurdere tiltak som kan komme på plass på kort sikt.

Statnett mener vi er i tråd med tilknytningsplikten for store industriaktører i kapasitetskø

Vi legger til grunn at RME spør om tilknytningsplikten for forbruk over 5 MW eller 20 GWh/år og prosjekter som anses som modne, men som står i kapasitetskø.

Statnetts beslutning om å midlertidig stoppe reservasjoner av kapasitet til forbrukskunder over 5 MW følges opp av en KVU for å avdekke nødvendige investeringer og tiltak. I praksis vil nye forbrukskunder settes i kø i påvente av at nye tiltak er utredet. Aktuelle tiltak i nettet vil på vanlig måte omsøkes og vi vil kreve anleggsbidrag fra kunden der det er aktuelt. Statnetts beslutning er slik i tråd med tilknytningsplikten. Statnetts beslutning gir imidlertid et klart og realistisk bilde til forbruksaktører av hva som er praktisk mulig på kort og mellomlang sikt.

Vi vil inngå utredningsavtaler med kundene i kapasitetskø. Utredningsavtaler er en effektiv måte for å få vurdert realismen i planene i kapasitetskøen. Videre vil vi planlegge, søke konsesjon og investere i samfunnsmessig rasjonelle tiltak så raskt som mulig og uten ugrunnet opphold. Hvis Statnett gjør investeringer for å øke forsyningsevnen legger vi til grunn at kundene må betale anleggsbidrag etter gjeldende regelverk.

Dersom det etter KVUen skulle vise seg at det ikke finnes samfunnsøkonomisk rasjonelle tiltak for hele volumet i kapasitetskø vil vi vurdere å søke dispensasjon fra tilknytningsplikten for det overskytende volumet. Det er usikkert om netttiltak alene kan muliggjøre all forbruksvekst som ønskes i regionen.

Premisser for den varslede konseptvalgutredningen

Vi er nå i gang med en KVU for å utrede hvordan vi kan øke forsyningsevnen i Nord. I denne KVUen vil vi vurdere omfattende netttiltak som kan gi økt kapasitet på sikt, men også tiltak som kan realiseres på kortere sikt. Vi vil vurdere tiltak for økt utnyttelse av dagens nett. Endringer i markedsdesign og mindre fysiske tiltak i transmisjonsnettet er eksempler på denne typen tiltak. Vi vil også vurdere virkninger av økt kraftproduksjon i form av energi og effekt.

I tråd med sikkerhetsmyndighetenes anbefaling planlegger vi kraftsystemutviklingen for hendelser i øvre deler av konfliktspekteret. Derfor vil sikkerhet og beredskap være relevante hensyn i tillegg til forsyningsevnen, gitt områdets plassering og strategiske betydning i geopolitisk sammenheng.

Vi vil i utgangspunktet legge behovene til alle prosjektene i kapasitetskø til grunn, og vi vil analysere ulike scenarier. Samtidig vil vi vurdere i hvilken grad prissignalet som gis gjennom utredningsavtaler og forespeilet anleggsbidrag vil kunne medføre at noen prosjekter vil søke tilknytning andre steder. Vi må også legge til grunn at nye aktører vil stille seg i kø kontinuerlig, og vurdere omfanget av forventede fremtidige forespørsler i lys av kraftbalansen i området, utveksling med andre områder og priskonsekvenser.

Samtidig vil vi gjenta det vi skrev i brev til RME i 2024⁴, om at Norge er et attraktivt marked for kraftbaserte investeringer. Vi forventer derfor at analysen vil vise at det med netttiltak alene ikke vil være mulig å tilby alle forbrukskunder tilknytning, og noen må vente lenge på mulighet for tilknytning. Kjø vil være den nye normalen.

Kun deler av volumet som har søkt om tilknytning i området er bundet til å lokalisere seg her. Vi er derfor forberedt på at prissignalet som gis gjennom utredningsavtaler og forespeilet anleggsbidrag, kan medføre at noen prosjekter vil søke tilknytning andre steder.

Vi trenger ny produksjon i landsdelen, både energi og effekt

For å ha nok strøm til eksisterende og nytt forbruk er det nødvendig at mye nytt forbruk følges av økt kraftproduksjon på rett sted i nettet og til riktig tid. Nettet transporterer kraften fra tilbud til etterspørsel. Hvis vi antar vi bygger ned alle nettbegrensinger internt i NO4, vil forbruksøkningen pålaste begrensingene inn til NO4 fra NO3 og fra Sverige. Om vi skal tilknytte forbruk med reservert kapasitet og hele kapasitetskøen i området, er det helt avgjørende å avklare hvor nettet kan hente kraften fra.

Svartisen og Område Helgeland ligger tilstøtende i sør, og har i dag kraftoverskudd. Vi gjennomførte i 2024 KVV Helgeland og arbeidet med KVV Helgeland-Sverige er nå i avslutningsfasen. En ny forbindelse fra Helgeland til Grundfors tilrettelegger for ca. 700 MW økt forbruk på Helgeland. På Helgeland har vi reservert om lag 1000 MW og det er stor kapasitetskø (per mai 2026). Selv om bare deler av denne forbruksøkningen realiseres, vil kraftoverskuddet på Helgeland bli brukt opp. Det er derfor tvilsomt om Helgeland vil ha noe kraft å tilby Område Nord. Med stor forbruksøkning både i Nord, Salten og på Helgeland er det sannsynlig at en intern forsterkning i NO4 nordover fra Helgeland vil flytte flaskehalsen til NO4s grenser mot NO3 og Sverige.

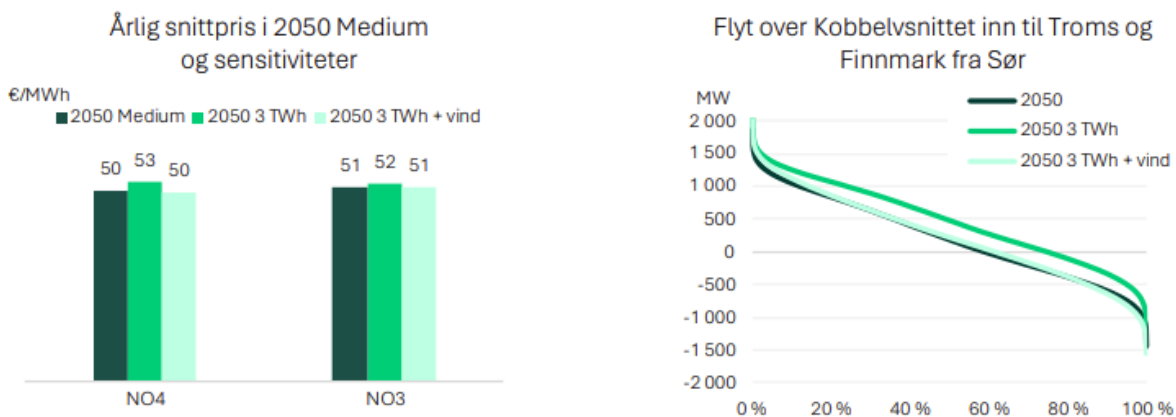
I NO3 er det også planer om mye nytt forbruk, der mye kapasitet er reservert og det er stor kapasitetskø. Dersom mye av dette realiseres vil det uten ny kraftproduksjon medføre at dagens kraftunderskudd i NO3 vil bli enda større, og det dermed ikke er kraft å hente fra NO3 til NO4. Vi vurderer at kraftbehovet hovedsakelig må dekkes fra Nord-Sverige. Der er det per nå overskudd som forsyner Sør-Sverige og videre eksport. I Nord-Sverige er det også planer om forbruksøkning, men vi forventer fortsatt kraftoverskudd i SE2. For å etablere nye mellomlandsforbindelser til Sverige er vi avhengig av enighet med svenske myndigheter. Vi må regne med at slike omfattende nettførsterkninger kan ta lang tid å realisere.

Kvantitativt har vi tidligere vist at hvis det er tilstrekkelig fleksibilitet tilgjengelig, kan økt variabel energiproduksjon (typisk vindkraft) innenfor et underskuddsområde samspille med vannkraften og muliggjøre økt forbruk uten nye nettførsterkninger. Eksempler viser vi i [Analyse av transportkanaler 2025-2050](#)⁵ for Bergensområdet (s86) og NO3 (s111),

⁴ [Brev til RME fra Statnett "Orientering om kapasitet i transmisjonsnettet" datert 03.01.2024](#)

⁵ [Analyse av transportkanaler 2025 – 2050](#)

mens vi gjorde en noe mer forenklet illustrasjon for nord (s54).

Figur 1 Figur fra Analyse av transportkanaler 2025-2050

Samlokalisering av produksjon med forbruksetterspørselen er effektivt og samfunnsøkonomisk rasjonelt.

Avslutning

Vi håper redegjørelsen over gir svar på RMEs spørsmål og bidrar til å utdype de vurderingene Statnett har gjort. Vi viser også til brev som svarer på NVEs spørsmål om utredninger av forsyningssikkerhet i Nord-Norge. Her er noen av de faglige vurderingene mer detaljert beskrevet. Vi stiller gjerne i møte for å gå næyere gjennom analysene og vurderingene nærmere, samt hvordan vi planlegger å håndtere tilknytningsplikten og forsyningssikkerheten fremover.